

ŠPECIFIKÁ A FORMY VZDELÁVANIA DOSPELÝCH V DIPLOMATICKEJ SLUŽBE V SLOVENSKÝCH PODMIENKACH

František Kašický¹

¹Ministerstvo zahraničných a európskych záležitostí SR, Hlboká cesta 2, 833 36, Bratislava, Slovenská republika

Abstrakt

Vo vzdelávaní dospelých predstavuje príprava pracovníkov pôsobiacich v zahraničnej - diplomatickej službe špecifickú oblasť so svojimi osobitnosťami. V rezorte diplomacie je tendencia pokračovať v osvedčených formách vzdelávania a hľadať, identifikovať a implementovať nové metódy v súlade s najnovšími trendmi v tejto oblasti. V podmienkach Slovenskej republiky sa realizuje v rámci kontinuálneho vzdelávania rôznymi formami v podmienkach ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí, ako aj vo vzdelávacích inštitúciách mimo a to vo viacerých oblastiach. Príspevok definuje štruktúru tohto typu vzdelávania v súčasnej dobe a identifikuje aj ďalšie inovatívne projekty a skúsenosti z ich realizácie.

Kľúčové slová: kontinuálne vzdelávanie, adaptačné vzdelávanie, kompetenčné vzdelávanie, jazykové vzdelávanie, manažerské vzdelávanie, mentoring, vzdelávanie dospelých

Abstract

SPECIFICS AND FORMS OF ADULT EDUCATION IN THE DIPLOMATIC SERVICE IN SLOVAK CONDITIONS

In adult education, the training of staff working in the foreign diplomatic service is a specific area with its own peculiarities. In the field of diplomacy, there is a tendency to continue in proven forms of education and to seek, identify and implement new methods in accordance with the latest trends in this field. In the conditions of the Slovak Republic, it is implemented within the framework of continuous education in various forms in the conditions of the Ministry of Foreign Affairs and European Affairs, as well as in educational institutions outside the field of diplomacy in several areas. The paper defines the structure of this type of education at present and identifies other innovative projects and experiences from their implementation.

Keywords: continuing education, adaptive education, competence education, language education, management education, mentoring, adult education

ÚVOD

Zahraničná politika štátu predstavuje významnú súčasť národnej identity. Profesionálna zahraničná služba tvorí jej neoddeliteľnú zložku.

Vo väčšine krajín tí, ktorí sú vybraní do diplomatických služieb predstavujú elity a táto služba zostáva vyhľadávanou poctou a príťahuje tých najlepších v prakticky každej krajine, ktorá má otvorený konkurenčný výberový proces. Ktorýkoľvek diplomat potrebuje odborné znalosti a nemalo by nás prekvapiť, že chápanie spoločenských záležitostí a ekonomiky je ako znalostná báza dôležitejšie ako teória medzinárodných vzťahov (Rana, 2007).

Vo vzdelávaní dospelých v oblasti zahraničnej služby sa kombinuje špecifická odborná a jazyková príprava. Diplomati a pracovníci rezortu zahraničia plnia úlohy striedavo v rôznych intervaloch v ústredí na ministerstve a jeho súčiastiach a samozrejme v zahraničí na zastupiteľských úradoch v rôznych krajinách po celom svete alebo v mnohých medzinárodných organizáciách, či inštitúciách. V súvislosti s týmito skutočnosťami je potrebná aj kontinuálna, trvalá a pravidelná odborná príprava a vzdelávanie. Rezortné vzdelávanie predstavuje ucelený systém, ktorý tieto špecifiká zohľadňuje.

K teoretickému spracovaniu príspevku sa pristúpilo s využitím deskriptívnej, analytickej, komparatívnej a empirickej vedeckej metódy. Osobitný priestor pre získanie poznatkov a praktických skúseností predstavovala aj priama zaangažovanosť v realizácii projektu Vzdelávanie ekonomických diplomatov prostredníctvom vzdelávacieho programu Príprava na prácu ekonomického diplomata v zahraničí.

1. VZDELÁVANIE DOSPELÝCH V DIPLOMATICKEJ SLUŽBE

V súčasnom období vzdelávanie diplomatov a pracovníkov zahraničnej služby muselo reagovať na celosvetovú pandémiu COVID 19, pričom s možnými dopadmi bude musieť počítať aj v budúcnosti. A to s využívaním dištančného vzdelávania ako multimedialnej formy riadeného samostatného štúdia s využitím aktuálnej a efektívnej technologickej podpory e-learningu, súvisiaceho s tým, že vzdelávacie zdroje môžu byť organizované efektívnejšie (Geinare, 2009), pričom predstavuje alternatívu doteraz preferovanej prezenčnej forme vzdelávania (Zlámalová, 2008).

1.1 Právna úprava vzdelávania v podmienkach rezortu diplomacie

Problematika vzdelávania v rezorte diplomacie je upravená aj v slovenskej legislatíve. V rámci zabezpečenia jednotného postupu pri vzdelávaní štátnych zamestnancov sa vychádza zo zákona o štátnej službe (Zákon č. 55/2017 Z.z.) a vyhlášky Úradu vlády Slovenskej republiky (Vyhláška č. 126/2017 Z. z.), ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vzdelávaní štátnych zamestnancov a pri vzdelávaní zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a zamestnancov v pracovnom pomere podľa zákona o výkone práce vo verejnom záujme (Zákon č. 552/2003 Z. z.) a Zákonníka práce (Zákon č. 311/2001 Z. z.). V podmienkach Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky je vzdelávanie upravená osobitným predpisom (Smernica č. 21/2019 o vzdelávaní).

1.2 Kontinuálne vzdelávanie v zahraničnej službe

Vzdelávanie dospelých je proces, v ktorom sa dospelý človek aktívne, systematicky a kontinuálne učí za účelom zmeny znalostí, názorov, hodnôt, schopností a spôsobilostí (Průcha, 2006). V rámci celoživotného vzdelávania predstavuje vzdelávanie dospelých v zahraničnej službe ďalšie profesné vzdelávanie dospelých (Zlámalová, 2008). Ako konštatuje Milan Beneš (2014), práve ďalšie odborné vzdelávanie je chápané ako predpoklad osobnej a spoločenskej prosperity a jeho význam rastie rovnako ako počet účastníkov a vynaložených prostriedkov.

Do popredia vystupujú otázky kvality vzdelávania dospelých, vďaka ktorým sa téma profesionalizácie opäť stáva aktuálnou (Beneš, 2014; Nuissl & Lattke & Pätzold, 2010). Rozvoj kvality v oblasti vzdelávania dospelých je jedným zo strategických cieľov vzdelávacej politiky EÚ, napríklad v oblasti profesionalizácii lektorskej činnosti (Prusáková, 2015; Schubert, 2015). Vzdelávanie dospelých sa preto musí zakladať na systematickom, viacnásobne reflexívnom a samostatnosť zdôrazňujúcom vyrovnaní sa dospelého s vlastnými a cudzími interpretáciami. Vzdelávací program umožňuje artikuláciu existujúcich konštruktov skutočností, ich vzájomné porovnanie, overenie ich udržateľnosti vzhľadom na nové situácie a ich ďalší rozvoj. Vzdelávanie dospelých nie je len osvojovanie si nových vedomostí, ale aj utvrdzovanie, overovanie a modifikovanie existujúcich interpre-

tácií. Úlohou vzdelávateľa dospelých je podporovať reflexiu interpretácií a otvorenosť voči novým „reinterpretáciám“, čiže voči novým pohľadom (Arnold-Siebert, 2006).

Kontinuálne vzdelávanie v slovenskom rezorte zahraničia sa uskutočňuje **adaptačným vzdelávaním**, ktoré zahŕňa:

- vstupné adaptačné vzdelávanie,
- priebežné adaptačné vzdelávanie a
- mentoringom a

kompetenčným vzdelávaním, kam patrí:

- jazykové vzdelávanie vrátane štátneho jazyka,
- atestačné vzdelávanie,
- predvýjazdová príprava,
- manažérske vzdelávanie,
- vzdelávanie zamerané na osobnostný rozvoj,
- vzdelávanie v oblasti informačných technológií,
- vzdelávanie ekonomických diplomatov a
- odborné vzdelávanie.

Je taktiež upravená aj spolupráca s externým prostredím, ktorá zahŕňa zahraničné študijné pobyty, dohody s univerzitami, študentské stáže a lektorskú činnosť (Smernica č. 21/2019 o vzdelávaní).

Napríklad s Diplomatickou akadémiou – Inštitútom medzinárodných vzťahov Karola Rybárika v rámci Univerzity Komenského v Bratislave. Štúdium je vhodné najmä pre tých záujemcov, ktorí by sa chceli orientovať na kariéru v diplomatických a konzulárnych službách, euroúradníkov, pracovníkov štátnej správy, prekladateľov a tlmočníkov špecializovaných na terminológiu práva EÚ a diplomacie, expertov pre rozvojovú pomoc, vládny a mimovládny sektor, ktorí musia byť absolventami vysokých škôl s ukončeným II. stupňom (Diplomatická akadémia..., 2021). Spolupráca sa realizuje aj s ďalšími univerzitami a fakultami.

1.2.1 Adaptačné vzdelávanie

Adaptačné vzdelávanie začína dňom vzniku štátnozamestnaneckého pomeru a končí uplynutím skúšobnej doby. Smeruje k osvojeniu základných zručností potrebných na vykonávanie činností v štátnej službe. **Vstupné adaptačné vzdelávanie** absolvuje štátny zamestnanec do jedného mesiaca odo dňa vzniku štátnozamestnaneckého pomeru a je zamerané najmä na informačné systémy, úlohy a postavenie ministerstva a organizačného útvaru, na ktorom je zaradený, znalosť vnútorných predpisov a podmienok vykonávania štátnej služby na ministerstve. **Priebežné adaptačné vzdelávanie** je zamerané na poznanie a osvojenie

najmä všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich štátnozamestnanecké vzťahy, organizácie štátnej správy, diplomatického protokolu, inštitúcií Európskej únie, komunikácie a etiky. Priebeh adaptačného vzdelávania riadi a organizuje Diplomatická akadémia v spolupráci s internými a externými lektormi a vzdelávacími inštitúciami pričom je organizované skupinovú a individuálnou formou pod vedením **mentora** a zamestnanec je povinný absolvovať vzdelávacie aktivity určené v pláne jeho adaptačného vzdelávania. Po jeho absolvovaní vykoná odbornú skúšku, ktorá sa mu oznamuje bezodkladne po jej vykonaní v znení „vyhovelo“ alebo „nevyhovelo“, pričom skúšku môže opakovať v jednom opravnom termíne. Je potrebné taktiež uviesť, že zamestnanec absolvuje počas trvania skúšobnej doby aj oboznámenie sa s prácou ministerstva v rozsahu stanovenom jeho vedúcim zamestnancom.

1.2.2 Kompetenčné vzdelávanie

Kompetenčné vzdelávanie je určené pre štátnych zamestnancov, pričom niektoré súčasti kompetenčného vzdelávania možno uplatniť aj na vzdelávanie ostatných zamestnancov a to jazykové vzdelávanie, predvýjazdová príprava, vzdelávanie v oblasti informačných technológií, odborné vzdelávanie, vzdelávanie zamerané na osobnostný rozvoj. Kompetenčné vzdelávanie sa realizuje u každého spravidla každoročne na základe individuálneho plánu kompetenčného vzdelávania na príslušný kalendárny rok.

Jazykové vzdelávanie slovenský rezort diplomacie zabezpečuje prostredníctvom vzdelávacích jazykových inštitúcií, ktoré uskutočňujú jazykové kurzy podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (CEFR) formou skupinového alebo individuálneho jazykového vzdelávania. *Skupinové jazykové vzdelávanie* od úrovne A1 vyššie podľa CEFR sa zabezpečuje v priestoroch ministerstva a otvorenie kurzu je podmienené záujmom najmenej troch účastníkov. Na zaradenie do skupinového vzdelávania musí záujemca absolvovať vstupné testovanie, ktoré je podkladom pre jeho zaradenie do skupín podľa CEFR. Súčasne sa povinne podieľa na úhrade nákladov za jeho realizáciu, ktoré je stanovené pevnou sumou vo výške 50 eur na jeden semester. Jazykové vzdelávanie sa uskutočňuje spravidla v pracovnom čase do 9.00 hod. a po 14.30 hod. Skupinové jazykové vzdelávanie je na konci školského roka ukončené skúškou a vydaním certifikátu vyjadrujúceho znalosť cudzieho jazyka podľa CEFR. Ak je účasť frekventanta na skupinovom jazykovom kurze nižšia ako 70% za

celý školský rok, certifikát o dosiahnutí jazykovej úrovne sa nevydáva. Zaujímavosťou je, že skupinové jazykové vzdelávanie je v odôvodnených prípadoch umožnené aj manželským partnerom alebo sprevádzajúcim osobám, u ktorých je predpoklad dlhodobého vyslania a zamestnania na zastupiteľskom úrade v zahraničí. Individuálne jazykové vzdelávanie sa zabezpečuje prednostne zamestnancom, kde je to v záujme ministerstva. Rozsah je stanovený do 66 vyučovacích hodín na jeden kalendárny rok. Vyučovacia hodina má 45 minút. V tomto prípade je finančná spoluúčasť na pokrytí nákladov vzdelávania minimálne vo výške 20% z celkových mesačných nákladov na individuálny kurz. Jazykové vzdelávanie je možné zabezpečovať aj mimo priestorov ministerstva. V tomto prípade má záujemca nárok na získanie finančného príspevku vo výške preukázaných vynaložených finančných prostriedkov, maximálne však do sumy 200 € na jeden semester. Po ukončení jazykového vzdelávania, respektíve semestra zasiela certifikát alebo iné osvedčenie vydané jazykovou inštitúciou, potvrdzujúce aktuálnu úroveň jazykových znalostí podľa CEFR na ministerstvo (Smernica č.21/2019 o vzdelávaní).

Atestačné vzdelávanie je určené štátnym zamestnancom v stálej štátnej službe zaradeným na diplomatických miestach na organizačných útvaroch v Slovenskej republike. Jeho cieľom je nadobudnutie odborných znalostí a zručností, ktoré sú jednou z podmienok na udelenie určitého stupňa diplomatickej hodnosti. Je rozdelené do troch úrovní.

Program A predstavuje základnú diplomatickú prípravu a jeho cieľom je prehĺbenie všeobecného prehľadu o zahraničnej službe a poskytnutie základných znalostí nevyhnutných pre úspešný výkon práce v ústredí a na zastupiteľskom úrade. Obsahom sú základné znalosti z diplomatického protokolu a etikety, základy konzulárnej agendy, základy bilaterálnej spolupráce a multilaterálnej spolupráce a rozvoj diplomatických a osobnostných zručností. Diplomacia akadémia o splnení podmienok a úspešnom absolvovaní atestačného vzdelávania vydáva absolventom osvedčenie, ktorý tak splní jednu z podmienok na dosiahnutie nižšej diplomatickej hodnosti atď.

Program B, ktorého absolvovanie je jednou z podmienok na dosiahnutie strednej diplomatickej hodnosti II. tajomník je zameraný na prehĺbenie všeobecných odborných znalostí, osobnostných a základných manažérskych zručností.

Program C je programom zameraným na prehĺbenie a rozšírenie už získaných znalostí a zručností, ktorými musí disponovať štátny zamestnanec

ministerstva v riadiacej funkcii, pričom jeho úspešným absolvovaním splní jednu z podmienok na dosiahnutie vyššej diplomatickej hodnosti radca.

Jednotlivé programy sa otvárajú s ohľadom na aktuálne potreby a finančné možnosti ministerstva, spravidla raz ročne. Ak záujemca z určitých dôvodov nemôže absolvovať celý program atestačného vzdelávania, existuje možnosť absolvovať chýbajúce aktivity v priebehu nasledujúceho programu, vo výnimočných prípadoch je možné určiť podmienky pre individuálne ukončenie.

Predvýjazdová príprava je zameraná na prehĺbenie odborných znalostí a doplnenie vedomostí nevyhnutných k výkonu zahraničnej služby, pričom jej absolvovanie je povinné pre štátnych zamestnancov aj ostatných zamestnancov vyslaných na zastupiteľský úrad. Obsahuje teoretické a praktické školenia a môže pozostávať podľa potrieb a požiadaviek na konkrétne miesto v zahraničí, z týchto modulov:

- diplomatický, konzulárny,
- hospodársky,
- modul krízového manažmentu, či
- všeobecnej prípravy.

Vybrané školenia jednotlivých modulov, tak ako v prípade jazykovej prípravy sú poskytované aj manželským partnerom a sprevádzajúcim osobám. Predvýjazdová príprava môže prebiehať individuálne alebo skupinovo a jej súčasťou je overovanie požadovanej úrovne jazykových znalostí.

Manažérske vzdelávanie je povinný absolvovať každý vedúci zamestnanec do 6 mesiacov od začatia vykonávania funkcie vedúceho zamestnanca.

Vzdelávanie zamerané na osobnostný rozvoj a vzdelávanie v oblasti informačných technológií predstavuje pre štátneho zamestnanca, ktorý má záujem o vzdelávacie aktivity rozvíjajúce osobnostné vlastnosti a sociálne kompetencie alebo zručností v oblasti informačných technológií identifikovať ich v individuálnom pláne kompetenčného vzdelávania prejavom záujmu o ponúkané školenie, kurz či seminár z ročného Plánu vzdelávania, ktorý ponúka rezort diplomacie (Smernica č.21/2019 o vzdelávaní).

Vzdelávanie ekonomických diplomatov sa realizuje prostredníctvom vzdelávacieho programu „Príprava na prácu ekonomického diplomata v zahraničí“ určeného pre záujemcov, ktorí majú záujem prehĺbiť si vedomosti v oblasti ekonomickej diplomacie a plánujú sa uchádzať o diplomatické posty na zastupiteľskom úrade spojené s výkonom obchodno-ekonomickej agendy. Absolvovaním vzdelávacieho programu si môže zamestnanec

zvýšiť kvalifikačné predpoklady pre budúce vyslanie na post ekonomického diplomata v zahraničí. Partnerom slovenského ministerstva zahraničia pri realizácii programu je Ekonomická univerzita v Bratislave a je akreditovaný ministerstvom školstva. Celkový rozsah programu je vymedzený na 30 vyučovacích hodín v slovenskom i anglickom jazyku. Účastník programu získa vedomosti z oblasti svetovej ekonomiky a ekonomiky Slovenskej republiky, odborné poznatky o aktuálnych problémoch týkajúcich sa globálnej economickej situácie, dlhovej krízy, eurozóny, eurovalu, taktiež praktické poznatky o úlohách a výzvach slovenskej economickej diplomacie a portfóliu ekonomického diplomata na zastupiteľskom úrade, praktické poznatky o komparatívnych výhodách slovenskej ekonomiky, vládnych nástrojoch, grantoch a fondoch, ako aj o úlohách a aktivitách slovenských inštitúcií v economickej oblasti. Po úspešnom absolvovaní **záverečného kolokvia zahrňujúceho** vypracovanie záverečnej práce na ekonomickú tému a prezentácie pred hodnotiacou komisiou získa absolvent certifikát.

Odborné vzdelávanie je určené pre zamestnancov, ktorí majú záujem o vzdelávacie aktivity rozvíjajúce ich odborné znalosti a s ohľadom na finančné a priestorové kapacity zabezpečuje požadované vzdelávacie aktivity rezortná Diplomatická akadémia.

Obdobné vzdelávanie sa uskutočňuje aj v Českej republike. Vzdelávacie programy sú zamerané na osvojenie vedomostí a zručností potrebných pre výkon diplomatickej profesie a pre kariérny a profesijný rast. Vzdelávanie diplomatických pracovníkov vyplýva zo špecifických potrieb diplomacie Českej republiky. V súčasnosti odbor vzdelávania MZV ČR a Diplomatickej akadémie zabezpečuje predovšetkým ročný program všeobecnej diplomatickej prípravy pre juniorných diplomatov a program manažérského vzdelávania, rovnako ako ďalšie špecializované kurzy

súvisiace s výkonom diplomatickej služby, jazykové vzdelávanie, IT kurzy a ďalšie. Akadémie tiež udržiava a rozširuje kontakty s radom zahraničných partnerských inštitúcií, okrem iného s Diplomatickou akadémiou vo Viedni, Peru a Čile (Diplomatické vzdelávanie, 2021).

1.1.3 Inovatívne formy vzdelávania v diplomacii

Výkon profesionálneho povolania vyžaduje stále používanie vedeckých metód a zároveň nepretržité štúdium inovácií (Havlová, 1996). Inovačný projekt vzdelávania budúcich diplomatov predstavuje aj **Letná škola diplomacie Štefana Osuského**. Cieľom je podnietenie záujmu mladej generácie o dianie v zahraničnej politike, nadviazanie na históriu, hodnoty, tradície a životné príbehy popredných osobností slovenskej diplomacie, ako aj formovanie budúcich lídrov verejného a politického života na Slovensku. Letná škola pre mladých nádejných diplomatov nesie meno veľvyslanca Štefana Osuského (1889–1973), ktorý sa ako politik a diplomat významným spôsobom zaslúžil za vznik Československa a svojimi myšlienkami medzinárodnej spolupráce inšpiroval aj Roberta Schumana pri položení základov budúcej Európskej únie. Pilotný ročník letnej školy v roku 2021 pre dvadsať úspešných uchádzačov vytvára priestor pre absolvovanie nielen klasických akademických prednášok, ale aj praktické workshopy s poprednými lektormi a osobnosťami diplomacie a verejného života na Slovensku. Program školy zahŕňa aj návštevy medzinárodných organizácií vo Viedni. Požiadavky pre uchádzačov zahŕňa ukončené vysokoškolské vzdelanie 1. stupňa a vek do 30 rokov v čase konania letnej školy, záujem o medzinárodné vzťahy a zahraničnú politiku, výborná znalosť slovenského a anglického jazyka a napísanie dvoch esejí na vybranú tému – jednu v anglickom a druhú v slovenskom jazyku (Letná škola, 2021).

ZÁVER

Vychádzajúc z doterajších skúseností a aj v nadväznosti rezortné skúsenosti (Vyhodnotenie vzdelávania, 2020) je tendencia pokračovať v osvedčených formách vzdelávania a hľadať, identifikovať a implementovať nové metódy v súlade s najnovšími trendmi v tejto oblasti.

V jazykovej príprave bude podporovaná individuálna výuka miestnych jazykov, v atestačnom vzdelávaní bude dôraz kladený na praktickú diplomáciu, v adaptačnom na čo najpragmatickejšie oboznámenie zamestnancov s novým pracovným prostredím.

Kľúčovou súčasťou vzdelávania bude aj naďalej predvýjazdová príprava, kde sa plánujú nové aktivity súvisiace s psychologickou prípravou zamestnancov, napríklad krízová intervencia a psychologická prvá pomoc, mediálny tréning a rozvíjanie negotačných zručností a schopností práce so sociálnymi sieťami.

V oblasti kompetenčného vzdelávania sa pozornosť sústreďuje na zamestnancami najžiadanejšie kurzy v oblasti osobnostného rozvoja, manažérskeho vzdelávania a IT zručností.

V oblasti spolupráce s univerzitami sa počíta s tradičnými formami spolupráce akými sú prednášková činnosť lektorov z radov zamestnancov ministerstva a najmä zabezpečovanie stáží študentov v ústredí, ako aj na slovenských zastupiteľských úradoch s cieľom dosahovania kvalitatívneho posunu v procese vzdelávania diplomatov a pracovníkov zahraničnej služby.

LITERATÚRA

- Beneš, M. (2014). *Andragogika, 2. aktualizované a rozšírené vydání*. Praha: Grada Publishing.
- Beneš, M. (2014). Vzdelávateľ dospelých – diskuze o andragogických povolaniach v nemecky mluvících zemích. In *Osobnosť lektora vo vzdelávaní dospelých*. Banská Bystrica: Belianum.
- Diplomatická akadémia – Inštitút medzinárodných vzťahov Karola Rybárika. (2021). Bratislava: Univerzita Komenského. Dostupné na: <https://www.flaw.uniba.sk/studium/diplomaticka-akademia/>
- Diplomatické vzdelávaní. (2021). Praha: MZV ČR. Dostupné na: https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/diplomaticka_akademie/diplomaticke_vzdelani/index.html
- Geinare, F. P. (2009). *Recent trends in lifelong education*. New York: Nova Science Publisher.
- Havlová, J. (1996). *Profesní dráha ve 20. století: Úvod do sociologie povolání*. Praha: Karolinum.
- Letná škola diplomacie Štefana Osuského. (2021). Bratislava: MZVEZ SR. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/letnaskola>
- Nuiss, E., Lattke, S. & Pätzold, H. (2010). *Europäische Perspektiven der Erwachsenenbildung*. Bielefeld: W. Bertelsmann Verlag.
- Prusáková, V. (2015). *Profesijný rozvoj lektora ako integrálna súčasť kvality vzdelávania dospelých*. In: Andragogický rozvoj lektora. Banská Bystrica: Belianum.
- Průcha, J. (2006). *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál, s.r.o.
- Rana, S. K. (2007). *Diplomatic education*. In Kamali, T. A. (ed.), *An Anthology Celebrating the Twentieth Anniversary of the Higher Colleges of Technology* (chap.11). UAE: HCT Press.
- Schubert, M. (2015). Profesionalizácia lektorskej činnosti v zahraničí. In *Andragogický rozvoj lektora*. Banská Bystrica: Belianum.
- Smernica č. 21/2019 zo dňa 28. marca 2019 o vzdelávaní v podmienkach Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. (2019). Bratislava: MZVEZ SR.
- Vyhodnotenie vzdelávania za rok 2020 a plán vzdelávania na rok 2021. (2020). Bratislava: MZVEZ SR.
- Vyhláška Úradu vlády Slovenskej republiky č. 126/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vzdelávaní štátnych zamestnancov a pri vzdelávaní zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a zamestnancov v pracovnom pomere podľa osobitných predpisov. (2017). Zbierka SR 2017.
- Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. (2017). Zbierka zákonov SR 2017.
- Zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov. (2003). Zbierka zákonov SR 2003.
- Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov. (2003). Zbierka zákonov SR 2003.
- Zlámalová, H. (2008). *Distanční vzdělávání a Elearning*. Praha: Univerzita Jána Amose Komenského.

Kontakt

PhDr. Mgr. František Kašický, MBA, LL.M.: kasickyf@gmail.com